

Nätverket Svenska kulturlandskap

Gräsbränning

Workshop på Ålleberg i Västergötland
17 april 2018

Gräsbränning i naturvårdens tjänst

Sedan 2015 har träffar genomförts i syfte att prova och diskutera gräsbränning. Se dokumentation m.m. [här](#). Årets träff leddes av Simon Sandgren vid Länsstyrelsen i Västra Götalands län. Hans arbetslag sköter om naturområden i Skaraborg. Sammanlagt deltog åtta personer, varav fyra jobbar på länsstyrelsen med praktisk naturvård. Resterande kom från Västkoststiftelsen, Västarevets kulturmiljöenhet och Länsstyrelsen i Västra Götalands förvaltningsenhet. Gräsbränning är den skötselåtgärd som är mest väderberoende, därför var perioden 9–17 april satt för träffen, och ett par dagar innan bestämdes datumet till den 17:e. Efter att väderprognosen visat bra väder i en vecka innan, började det spöregna på morgonen och hela bränningsobjektet blev fuktigt och omsluts i en tjock dimma. Fokus på förmiddagen blev då istället att dela erfarenheter när det gäller utrustning och förarbete.

Ljung och sly som bränts av förra våren på Ålleberg.

Först fick vi en genomgång av Peder Hedberg Fält, förvaltare på länsstyrelsen, om hur naturreservatet Ålleberg sköts samt hur de använder bränning som skötselmetod. Arbetslaget i Skaraborg använder sig av bränning mest i ett restaureringssyfte eller som komplement under ett slätterfritt år. Sällan som återkommande skötsel varje år. Kan detta jämföras med skötseln av vissa ängar i Rumänien som kanske inte behövde slås varje år men ändå brändes för att lägga en bra grund för höproduktionen året efter?

Utrustning

Tillräckligt med vatten är viktigt att ta med sig vid en bränning. Arbetslaget har en tank på ca 250 l fastspänd på en kärra, samt flera dunkar. Vatten fylls sedan i flera vattenkannor med stril, och nytt för i år är en ogrässpruta på 12 l som går att bära på ryggen. Sprutan har ett duschmunstycke som ger en fin dimma som släcker effektivt. Alla var överens om att skaffet till sprutan kunde vara lite längre så man kom bort från lågorna. Hela karran går att koppla på en fyrhjuling för att köra ut i mer otillgänglig terräng.

Arbetslaget har också besökt räddningstjänsten för att kolla på vad de har för utrustning när de ska släcka gräs- eller skogsbränder och inte kan nå platsen med brandbilen. De använder sig av en fyrhjuling med en "lunga" på. En stor tålig vattensäck som när den är tom kan rullas ihop och förvaras lätt. Lungan kan fyllas i närliggande vattendrag med hjälp av en liten pump och slang som dessutom kan köras bakvänt för att använda som spruta. Detta kommer kanske att införskaffas i framtiden.

Västkoststiftelsen använder sig av "daskor", typ en räfsa som är utformad som en solfjäder med platta metallremmar som kan användas för att släcka (daska) elden eller skärma av så inte lågorna eller värmen skadar vegetation.

Simon Sandgren från Länsstyrelsen visar den utrustning de använder vid gräsbränning. Ålleberg.

Tidigare har arbetslaget använt sig mycket av att tända med en 6/11 I gasoltub med ett munstycke som ger mycket eld på en stor yta. Denna är bra när man ska tända mycket men är tung och otymplig att bära runt på. Västkoststiftelsen hade använt sig av en lättare tub i kompostmaterial fastspänd på en bärmes så att den kan bäras på ryggen, men då kan det bli farligt om det händer något och den måste av snabbt. En ogräsbrännare med långt skaft och en liten gastub används också. De flesta var överens om att det inte behövs stora gasoltuber utan man kommer långt med att "lunta", kratta upp gräs på räfsan, tända och sedan dra med sig elden. Man kommer långt med en bra räfsa!

Känslig vegetation kan behöva skyddas med brandgator och vatten. På bilden har en enbuske blivit bränd trots att den vattnades. Ålleberg.

Förarbete

Förarbetet är viktigt för att få ett bra resultat men också för att bränningen ska kunna genomföras på ett säkert sätt. Arbetslaget använder sig av röjsåg med en fyrkantig klinga för att röja gator mot områden som inte ska brännas. Detta kan också göras med räfsor. Känslig vegetation som enbuskar bör skyddas med en bred gata och/eller vattnas rikligt så att inte dessa skadas av värmen. Enbuskar i området skadades av värmen vid förra årets bränning, trots att gräset runt om krattades bort och vatten användes för att avgränsa elden. Det började aldrig brinna i busken men värmen i sig måste gjort att barren tog skada.

För att gräset ska brinna bättre kan man lufta upp det på morgonen då det är fuktigt med en räfsa och sedan elda frampå dagen då det torkat. Detta kan också göras när man eldar gräs som ligger ner längs marken för att det ska brinna bättre.

Röjsåg med fyrkantig klinga används för att göra brandgator som begränsar eldens spridning. Ålleberg.

Det behöver inte bli likadant överallt

På eftermiddagen kollade vi på två objekt i Gökhem som arbetslaget brände veckan innan. De två objekten låg knappt 100 meter från varandra men ändå syntes det skillnad i resultat. Ena åkerholmen hade snön legat kvar längre på och mer gräs var därför kvar. Den andra som låg i söderläge hade blivit bättre avbränd. Enligt vissa teorier är det bra med ett varierat resultat då det brunnit med olika intensitet.

En åkerholme som bränts av. Nytt grönt gräs tittar upp genom fjolårsgräset. Väderstreck och vind kan spela stor roll för slutresultatet. Gökhem.

Text & bild: Robin Eriksson, Västarvet